

ریاست جمهوری
سازمان برنامه و بودجه کشور
دفترخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اسناد آمایش ۳۱ استان کشور

مُصوب شورای عالی آمایش سرزمین ۱۳۹۹/۱۲/۱۱

ریاست جمهوری

سازمان برنامه و بودجه کشور

دسیرخاژ شوراعالی آمایش سرزمین

شورایعالی آمایش سرزمین

۳.....	سند آمایش استان گلستان.....
۳۶.....	سند آمایش استان گیلان.....
۶۹.....	سند آمایش استان سمنان.....
۹۰.....	سند آمایش استان مازندران.....
۱۲۵.....	سند آمایش استان اردبیل.....
۱۵۱.....	سند آمایش استان آذربایجان غربی.....
۱۷۵.....	سند آمایش استان آذربایجان شرقی.....
۲۰۴.....	سند آمایش استان کردستان.....
۲۳۳.....	سند آمایش استان ایلام.....
۲۵۶.....	سند آمایش استان لرستان.....
۲۸۱.....	سند آمایش استان کرمانشاه.....
۳۰۰.....	سند آمایش استان همدان.....
۳۱۹.....	سند آمایش استان چهار محال و بختیاری.....
۳۳۵.....	سند آمایش استان خوزستان.....
۳۵۷.....	سند آمایش سرزمین استان اصفهان.....
۳۹۷.....	سند آمایش استان کهگیلویه و بویراحمد.....
۴۲۶.....	سند آمایش استان فارس.....
۴۴۷.....	سند آمایش استان بوشهر.....
۴۷۸.....	سند آمایش استان قم.....
۵۰۱.....	سند آمایش استان البرز.....
۵۱۹.....	سند آمایش استان تهران.....
۵۴۳.....	سند آمایش استان قزوین.....
۵۶۷.....	سند آمایش استان مرکزی.....
۵۹۴.....	سند آمایش استان زنجان.....
۶۲۳.....	سند آمایش استان سیستان و بلوچستان.....
۶۵۴.....	سند آمایش استان یزد.....
۶۸۸.....	سند آمایش استان کرمان.....
۷۲۶.....	سند آمایش استان هرمزگان.....
۷۴۸.....	سند آمایش استان خراسان جنوبی.....
۷۸۲.....	سند آمایش استان خراسان رضوی.....
۸۱۲.....	سند آمایش استان خراسان شمالی.....

به استناد جزء یک بند الف ماده ۲۶ قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران و ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور؛ شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۱، سند آمایش استان قم در افق ۱۴۱۴ را در دو قسمت راهبردی و اجرایی به شرح زیر تصویب نمود:

سند آمایش استان قم

ماده ۱- تعاریف و مفاهیم

در این سند اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

شورای عالی: شورای عالی آمایش سرزمین

دبیرخانه: دبیرخانه شورای عالی آمایش سرزمین

اهداف بنیادین توسعه فضایی استان: اهداف بنیادین غایت خواست‌های جامعه در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و زیست‌محیطی بوده که در قالب رویکرد تفکر ارزشی و مبتنی بر ارزش‌ها و آرمان‌های حاکم بر جامعه، احکام و الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل جامعه استخراج شده و مبنایی برای طراحی چشم‌انداز توسعه استان می‌باشد.

نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای: نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای مبتنی بر تحلیل روندها و گرایش‌های پیشین، الزامات اسناد فرادست ملی و منطقه‌ای و بررسی دقیق بر روی منابع، استعدادها و شایستگی‌های بالقوه یا بالفعل و نیز تخصص‌ها و مزیت‌های فعلی یا آتی استان در دو سطح جداگانه ملی و منطقه‌ای (متناسب با شعاع عملکردی هر نقش یا تخصص) شناسایی و تعریف می‌شود.

چشم‌انداز توسعه استان و مأموریت‌های آن: چشم‌انداز، تصویر آینده مطلوب و دلپذیر یک جامعه بوده که باورپذیری، شفافیت، جذابیت، یکپارچگی، جامعیت و برانگیزانندگی آن، سبب اجماع، ترغیب و جهت‌دهی به همه نیروهای توسعه در راستای تحقق آن می‌شود. چشم‌انداز توسعه استان مبتنی بر الزامات اسناد فرادست ملی - منطقه‌ای، اهداف بنیادین، عدم قطعیت‌های شناسایی شده، شناخت قابلیت‌ها و احصاء مسائل استان، دیدگاه‌های نخبگان و مقامات ارشد استانی و منبعث شده از نقاط لنگرگاهی (عملکردهای اصلی استان، آوازه یا برند استان و ...) در چارچوب رویکرد آینده‌نگاری استخراج می‌شود. مأموریت‌های توسعه استان نیز منبعث از سازوکار شناسایی اهداف بنیادین و استخراج چشم‌انداز، بازتاب‌دهنده جهت‌گیری‌ها و تخصص‌های توسعه استان و عرصه‌ها یا قلمروهای اولویت‌دار توسعه استان می‌باشد.

راهبردهای پابرجا: راهبردهای پابرجا راهبردهایی هستند که می‌تواند پاسخگوی آینده‌های متعدد ممکن باشد، بدون آن که در برخی آینده‌ها، موجب خسارت شدیدی شود. در سند آمایش استان، این راهبردها، راهبردهایی هستند که مبتنی بر کاربست تکنیک سناریونگاری، از بیشترین پابرجایی (ثبات، کارایی و کاربردی‌پذیری) در تمامی

سناریوهای مختلف توسعه فضایی استان و زمینه‌سازی تحقق سازمان فضایی افق توسعه یافتگی استان برخوردار هستند.

شکل بندی کلان نظام فضایی: شکل بندی کلان نظام فضایی یا همان طرح پایه آمایش استان، مبتنی بر راهبردهای پابرجا و استنتاج الزامات فضایی این راهبردها، قلمروهای اصلی و مراکز عمده زیست و فعالیت، شبکه‌های اصلی زیربنایی و کریدورهای ارتباطی و قلمروهای اولویت دار توسعه فعالیت و استقرار جمعیت و قلمروهای نامناسب توسعه فعالیت و استقرار جمعیت استان را مشخص می نماید.

تخصص ها و اولویت های توسعه استان: تخصص های نواحی (مناطق) استان در قالب گداهای تفصیلی تر فعالیت ها و عرصه های اولویت دار توسعه در این نواحی (مناطق) در راستای شکل بندی کلان نظام فضایی طرح می گردد. **سیاست های سرزمینی توسعه بخش ها در استان:** مجموعه اقدامات و دستورالعمل های معینی که در جهت رسیدن به هدف یا اهداف مورد نظر در برنامه آمایش استان، در چارچوب های راهبردهای مشخص شده تعیین و به اجرا گذاشته می شود.

تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی: از رویهم گذاری لایه های مختلف شکل بندی الگوی استقرار فعالیت ها، الگوی نظام سکونتگاهی، الگوی نظام خدمات اجتماعی، الگوی نظام خدمات برتر، الگوی شبکه های زیربنایی به همراه لایه های پایه نظیر لایه های پهنه بندی های طبیعی، تقسیمات کشوری و ... تصویر شکل بندی سازمان فضایی استان را شکل می گیرد.

برنامه های اجرایی آمایش استان: مجموعه ای از طرح ها و پروژه های هماهنگ و هم راستا که در چارچوب یک برنامه (بخشی یا سرزمینی) شکل می گیرند و با اجرای آن ها در چارچوب جهت گیری های کلان و روش های اجرایی از پیش اندیشیده شده، هدف های برنامه آمایش استان محقق می شود.

آب قابل برنامه ریزی: سهم آب استان از منابع آب تجدید پذیر حوضه های آبریز درجه ۲ سی گانه کشور که استان یکی از ذینفعان آن حوضه آبریز بوده و یا از طریق طرح های انتقال بین حوضه ای، منابع آب به استان منتقل می شود. منابع آب قابل برنامه ریزی شامل منابع متعارف (سطحی و زیر سطحی) و منابع آب غیر متعارف (پساب و منابع آب شور و لب شور درون سرزمینی و منابع آب نمک زدایی دریا) می باشد.

ماده ۲- سند راهبردی آمایش استان قم به قرار زیر است:

۱۲-۱- اهداف بنیادین

- تقویت فرهنگ اسلامی- ایرانی در استان
- گردشگری زیارتی پایدار و پیشرفته
- مراکز حوزوی و دانشگاهی پیشرفته با عملکرد ملی و فراملی
- خدمات توسعه یافته و افزایش سهم فعالیت های نوین و دانش پایه در بخش های مختلف خدماتی
- افزایش تولید ناخالص سرانه متناسب با ظرفیت های استان و بهبود بهره وری سرانه
- بازرگانی پیشرفته متناسب با فعالیت های تولیدی و خدماتی

- صنایع پیشرفته با فناوری‌های پاک با تأکید بر تخصصی شدن استان در رشته‌های صنعتی منطبق بر قابلیت‌های استان و کسب جایگاه مناسب در بهره‌برداری از ذخایر معدنی
- حفظ و نگه داشت سطح فعالیت‌های کشاورزی به همراه ارتقای کیفی و کمی تولید
- حفاظت از محیط‌زیست و منابع پایه
- سازمان فضایی متعادل
- ایفای نقش فعال استان در تقسیم کار ملی و مشارکت با تهران در پذیرش نقش‌های ملی و منطقه‌ای پایتخت متناسب با توان‌ها و قابلیت‌های استان
- ارتقاء سطح امنیت استان از طریق بکارگیری الزامات دفاعی، امنیتی، پدافند غیرعامل و مدیریت بحران در برنامه‌های توسعه‌ای استان

۱۲-۲- نقش استان در تقسیم کار ملی و منطقه‌ای

نقش استان در تقسیم کار ملی

آموزش حوزوی و عالی

- ارائه‌کننده فعالیت‌های مرتبط با آموزش علوم دینی (حوزه‌های علمیه) در سطوح عالی
- ارائه‌دهنده خدمات آموزش عالی با تأکید بر رشته‌های علوم انسانی و اسلامی با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزوی استان

فرهنگی و مذهبی

- پایگاه ارتباطات فرهنگی و مذهبی با کشورهای اسلامی و مبادله‌کننده تولیدات فرهنگی و رسانه‌ای.
- یکی از مکان‌های (شهر قم) برگزاری اتفاقات و مناسبت‌های خاص فرهنگی ملی و بین‌المللی.
- برخوردار از جایگاه ویژه در حفظ و بالندگی هویت اسلامی-ایرانی کشور و شنا‌سازدن ابعاد این هویت به سایر ملل جهان و به‌ویژه کشورهای منطقه.

گردشگری

- یکی از کانون‌های توسعه گردشگری زیارتی و تاریخی در جهان تشیع با تأکید بر آثار قدسی حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه (س) و مسجد مقدس جمکران.
- ارائه‌دهنده خدمات گردشگری سلامت و خدمات بهداشتی و درمانی.

خدمات برتر

- کانون جذب طلاب و دانشجویان خارجی از طریق تقویت آموزش حوزوی و عالی.
- استقرار خدمات برتر در زمینه ملی و بازرگانی با توجه به قابلیت‌های موجود و تسهیلات قانونی منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان به منظور جلب و جذب سرمایه‌گذار.
- ارائه‌دهنده خدمات برتر در زمینه‌های فرهنگی - هنری و رسانه‌ای

حمل و نقل

– برقرار کننده پیوندهای ارتباطی در شبکه کریدورهای ترانزیتی کشور و پیشگام در برقراری تعامل و همکاری بین استان‌های مستقر در طول این محورها.

– یکی از مناطق بارانداز و توزیع کالا در کشور با توجه به موقعیت ممتاز ترانزیتی استان.

– ارائه‌دهنده خدمات در امور حمل‌ونقل جاده‌ای، ریلی و هوایی با توجه به موقعیت ممتاز ارتباطی استان در حمل‌ونقل و ترانزیت مسافر و کالا.

– برقرار کننده پیوند ارتباطی (جاده‌ای و ریلی) استان با استان‌های مرکزی، قزوین و سمنان جهت تسهیل ارتباط مستقیم شبکه‌های جنوب کشور با مناطق شمال غربی و شمال شرقی مستقل از تهران.

نهادی- اداری

– همکاری در تقسیم کار ملی و مشارکت با تهران از طریق کارآمد کردن نظام اداری و اجرایی استان و فراهم نمودن زمینه‌های لازم.

سکونتگاهی

– شهر قم به عنوان کلان شهر مذهبی ایران و پایتخت جهان تشیع

بازرگانی

– ارائه‌دهنده خدمات تجاری و بازرگانی نوین در صنایع پاک، صنایع فرهنگی و چاپ و همچنین فرش ابریشم قم (دارای برند جهانی).

صنعت و معدن

– یکی از کانون‌های تولید و صادرات صنعتی و معدنی استان نظیر صنایع پاک و کم آب‌بر، نساجی، چرم و پوشاک، ماشین آلات و تجهیزات پزشکی، صنایع فرآوری از شورابه‌های دریاچه نمک، معدن منگنز و باریت، نیروگاه‌های خورشیدی و صنعت چاپ، فرش و سوهان.

کشاورزی

– تولید، توزیع و مبادله دام و طیور.

محیط‌زیست و منابع طبیعی

– حفاظت از مناطق چهارگانه حفاظت‌شده (پلنگ دره، دریاچه حوض سلطان، دریاچه نمک و پارک ملی کویر) از طریق مشارکت جوامع محلی.

نقش استان در تقسیم کار منطقه‌ای

آموزش حوزوی و عالی

– پایگاه مرکزیت حوزه علمیه و مرجعیت شیعه و پذیرای طلاب داخلی برای آموزش علوم اسلامی در سطوح عالی

فرهنگی و مذهبی

– چاپ و انتشار کتاب و تولید محتوا در سطح منطقه‌ای و تولید نرم‌افزارهای فرهنگی.

گردشگری

– ارائه امکانات و خدمات و تسهیلات در گردشگری زیارتی- فرهنگی، تاریخی و گردشگری طبیعی.

خدمات برتر و بازرگانی

- کلان‌شهر قم به عنوان مرکزیت خدمات استانی و خدمات برتر به استانهای همجوار
- یکی از مناطق بارانداز تجاری و نگهداری و صادرات کالا در کشور با توجه به وجود منطقه ویژه اقتصادی با تأسیسات گمرکی، بازرگانی، صنعتی و موقعیت جغرافیایی مناسب.

حمل و نقل

- ارائه‌کننده خدمات حمل و نقل کالا و مسافر با توجه به موقعیت ممتاز و توسعه زیرساخت‌ها و ارتقاء راه‌های ارتباطی درون استانی.

نهادی- اداری

- پذیرش برخی از عملکردهای سیاسی، اداری و فرهنگی و فعالیت‌های تولیدی و خدماتی قابل انتقال از پایتخت به استان.

سکونتگاهی

- پشتیبانی و کمک به تهران در حوادث و بلایای طبیعی.
- ارائه خدمات به برخی از شهرهای استان‌های همجوار

صنعت و معدن

- یکی از کانون‌های تولید خوشه‌های صنعتی و ارتقاء تکنولوژی صنایع بومی شده در استان نظیر کفش، مبلمان، سنگ، خوشه‌های گچ، صنایع پلاستیک، لاستیک و صنایع فلزی.

کشاورزی

- کشاورزی دانش بنیان، ارگانیک، سالم در تولید محصولات کشاورزی

محیط‌زیست و منابع طبیعی

- حفاظت، احیاء و توسعه پوشش گیاهی کم‌آبر و فضای سبز کم‌آب بر جهت جلوگیری از پیشروی کویر و ریزگردها.

۱۲-۳ چشم‌انداز توسعه استان

استان قم در افق چشم‌انداز استانی است پیشرفته با مردمی مومن و فرهیخته، فضای معنوی و امن و متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی آن که با برخورداری از اماکن مقدس متعدد، حوزه‌های معتبر علوم دینی، دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پیشرفته، خدمات و تولید با کیفیت، توسعه خویش را بر پایه سه محور مرکزیت تولید و نشر علوم و معارف دینی، شهر زیارتی در مقیاس جهانی و الگوی مدنیت اسلامی استمرار می‌بخشد. این استان با استفاده از موقعیت جغرافیایی خویش، زیربنای توسعه یافته، خدمات پیشرفته و توان‌های متعدد کلان‌شهر قم، ضمن مشارکت با تهران در ایفای برخی از وظایف ملی و منطقه‌ای، نقش تمرکززدایی ارتباطی از مرکز کشور را به خوبی ایفا می‌نماید.

کلان‌شهر قم به عنوان یکی از مراکز مقدس شیعیان جهان، شهری است پیشرفته و فارغ از فعالیت‌های غیرضروری که به همراه سایر نقاط آباد شهری و روستایی استان شبکه سکونتگاهی با شدت تمرکز کمتر نسبت

به مراحل اولیه توسعه را شکل می‌دهند.

این استان در افق چشم‌انداز از نظام‌ها و تأسیسات تولیدی و خدمات پیشرفته برخوردار است. وجه غالب فعالیت‌های تولیدی این استان را صنایع با فناوری برتر، پاک و کم‌آبر و کشاورزی متمرکز و صنعتی شکل می‌دهند به گونه‌ای که ضمن استفاده منطقی از منابع طبیعی، توسعه پایدار را برای برخورداری نسل‌های آینده تضمین می‌نمایند.

ویژگی‌های استان قم در افق چشم‌انداز با رعایت الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیرعامل به صورت زیر ترسیم گردیده است:

- استانی پیشرفته با مردمی مومن و فرهیخته، فضای معنوی و امن و متناسب با نقش و جایگاه بین‌المللی آن.
- برخورداری از اماکن مقدس متعدد و برتر در بخش گردشگری مذهبی.
- دارای حوزه‌های معتبر علوم دینی و قطب آموزش علوم انسانی.
- برخورداری از دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی پیشرفته و خدمات و تولید با کیفیت.
- بهره‌مندی از زیربنای توسعه یافته، خدمات پیشرفته و توان‌های متعدد کلان‌شهر قم.
- ایفای برخی از وظایف ملی و منطقه‌ای و تمرکززدایی ارتباطی از مرکز کشور.
- کلان‌شهر قم به عنوان یکی از مراکز مقدس شیعیان جهان، شهری پیشرفته و فارغ از فعالیت‌های غیرضروری.
- استقرار صنایع با فناوری برتر، پاک و کم‌آبر و کشاورزی متمرکز و صنعتی متناسب با منابع آبی و توان‌های محیطی در استان.

۱۲-۴- مأموریت‌های توسعه استان

- شناساندن ابعاد هویت اسلامی- ایرانی به سایر ملل جهان و به ویژه کشورهای منطقه و استفاده از جایگاه ویژه فرهنگی استان در حفظ و بالندگی هویت اسلامی- ایرانی کشور.
- معرفی جامعه توسعه یافته مبتنی بر شاخص‌های توسعه انسانی متناظر با اهداف ملی و جهانی.
- ارتقای همه‌جانبه و پایدار گردشگری زیارتی استان در مقیاس ملی و فراملی از طریق توسعه امکانات و تأسیسات در بخش گردشگری و به‌بارگیری شیوه‌های نوین مدیریت و بازاریابی.
- افزایش ماندگاری زائرین و گردشگران از طریق به‌کارگیری تمهیدات لازم و جاذبه‌های استان.
- تمرکز بر سطوح برتر تحصیلات حوزوی در استان و انتقال سطوح پایین‌تر به سایر مناطق کشور.
- بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزوی استان در توسعه کمی و کیفی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی استان در رشته‌های علوم انسانی.
- تخصصی شدن استان در بخش خدمات با عملکردهای ملی از طریق ایجاد تحول بنیادین در بخش‌های خدماتی و ارتقای سهم فعالیت‌های نوین در آن‌ها.
- جذب سرمایه‌گذاری‌های متمایل به مناطق پرتراکم کشور به‌ویژه تهران با استفاده از موقعیت ممتاز جغرافیایی استان.

- تخصصی شدن استان در صنایع حمل و نقل.
- برقراری پیوندهای اقتصادی فراملی و تسهیل روابط درونی و بیرونی اقتصاد با استفاده از فرصت برخورداری از منطقه ویژه اقتصادی و بندر خشک سلفچگان.
- معرفی و زمینه سازی برای حضور و فعالیت هر چه بیشتر بخش خصوصی برای سرمایه گذاری در بخش های مختلف اقتصادی استان.
- ارائه خدمات بهینه و پیشرفته به زوار و گردشگران با ساماندهی اصناف و سایر واحدهای بازرگانی شهر قم.
- تنظیم فرایند توسعه استان بر پایه ملاحظات محیط زیستی به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بوم مبتنی بر رویکرد مشارکتی.
- بهره برداری بهینه و پایدار از منابع پایه (آب و خاک) و حفظ تنوع زیستی و جلوگیری از پیشروی کویر.
- پشتیبانی از استان تهران در شرایط بحرانی با پذیرش برخی از نقش های ملی و منطقه ای پایتخت به ویژه در زمینه های فرهنگی و اداری - سیاسی (انتقال برخی از نهادهای حکومتی مثل نهادهای قضایی، سازمان تبلیغات، شورای نگهبان، ...).
- کمک به تمرکززدایی ارتباطی از تهران از طریق تقویت پیوند بین شهرهای قم (به عنوان نقطه تلاقی محورهای ارتباطی جنوب) و شهرهای گرمسار در شرق و بوین زهرا در غرب تهران).

۱۲-۵- راهبردهای پابرجا

- برقراری تعادل در افزایش جمعیت و جلوگیری از مهاجرت های بی رویه به استان.
- گسترش امنیت اجتماعی، اقتصادی و فضایی متناسب با شأن و جایگاه استان و تقویت سرمایه اجتماعی و کاهش ناهنجاری های اجتماعی و فرهنگی.
- افزایش سطح کمی و کیفی تولیدات فرهنگی و نرم افزارها با تأکید بر حوزه های تخصصی استان.
- ارتقای سطح بهداشت عمومی، تأمین دسترسی همگانی به خدمات درمانی و گسترش پوشش بیمه های اجتماعی.
- توسعه فعالیت های تربیت بدنی و ارتقاء نقش ورزش در تأمین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندی های افراد و گروه های اجتماعی.
- توسعه مناطق مستعد گردشگری و حفظ و احیاء آثار فرهنگی، تاریخی و مذهبی.
- ایجاد زیرساخت های گردشگری پیشرفته متناسب با عملکرد ملی و فراملی استان.
- تقویت صنایع دستی و بومی استان در زمینه های تولید، معرفی و بازاریابی.
- توسعه زیرساخت های آموزش علوم دینی (حوزه های علمیه) در سطوح عالی و گسترش مؤسسات تخصصی مرتبط با توجه به عملکرد ملی و فراملی.
- توسعه سطوح بالای تحصیلات حوزوی در استان و کاهش سطوح پایین تر به نفع سایر مناطق کشور.

- توسعه کمی و کیفی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و تحقیقاتی استان با بهره‌گیری از ظرفیت‌های حوزوی استان در رشته‌های علوم انسانی و تنوع‌بخشی و تقویت واحدهای دانشگاهی در رشته‌های علوم پزشکی.
- ساماندهی و تجهیز مراکز رشد و پارک‌های علمی- فناوری در ارتباط با مراکز آموزش عالی، مراکز تولیدی و سکونتگاه‌ها.
- سازمان‌دهی و تقویت خدمات برتر و دانش‌بنیان در جهت پشتیبانی از فرآیند توسعه استان.
- فراهم نمودن زمینه‌های لازم برای جلب سرمایه‌های داخلی و خارجی در فعالیتهای اقتصادی و بهره‌گیری از ظرفیتهای مشارکت مردمی و ارتقای نقش تشکلهای (اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها و سازمان‌های غیردولتی) در فعالیتهای اقتصادی.
- نهادینه سازی بهره‌وری و افزایش آن در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید و افزایش فعالیتهای دانش‌پایه، نوآوری و کارآفرینی در استان.
- ارتقای مهارت‌های نیروی انسانی و استفاده از فناوری‌های نوین در فعالیتهای مختلف اقتصادی.
- نوین‌سازی بخش بازرگانی استان و ساماندهی اصناف و سایر واحدهای بازرگانی.
- توسعه و گسترش زیرساخت‌ها و تأسیسات نگهداری و انتقال کالا (سورتینگ، بسته‌بندی و انبارداری)
- افزایش بهره‌وری منابع پایه آب و خاک با استفاده از روش‌های علمی روزآمد.
- حفاظت، احیاء و توسعه پوشش گیاهی استان، بهره‌برداری بهینه از آن و جلوگیری از پیشروی کویر و ریزگردها.
- تنظیم فرایند توسعه استان بر پایه ملاحظات محیط زیستی به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه از طریق اعمال مدیریت جامع زیست‌بوم مبتنی بر رویکرد مشارکتی.
- انتقال بین حوضه‌ای آب به عنوان اساسی‌ترین راهبرد در نظر گرفته شده برای مناطق کم آب با رعایت ملاحظات ملی و محیط زیستی.
- مدیریت بهینه پساب‌های شهری.
- اصلاح الگوی کشت و تأکید بر توسعه باغات و فعالیتهای متمرکز کشاورزی شامل کشت‌های گلخانه‌ای، دامداری‌های صنعتی، پرورش طیور و آبی‌پروری.
- توسعه صنعتی استان با تأکید بر صنایع پاک و فناوری‌های پیشرفته در ایجاد واحدهای صنعتی جدید و نوسازی و افزایش بهره‌وری صنایع موجود.
- دگرگونی ساختار فعالیتهای صنعتی در راستای تکمیل زنجیره‌های صنایع موجود و خوشه‌های صنعتی متناسب با طرح آمایش.
- گسترش بهره‌برداری از ذخایر معدنی موجود در استان با توجه به تنوع قابلیت‌های معدنی و کانسارهای موجود استان به‌ویژه نمک، منگنز و منیزیم (دریاچه نمک) و سنگ‌ها و مصالح ساختمانی.

- توسعه زیرساخت‌ها و ارتقای شاخص‌های بهره‌وری حمل‌ونقل زمینی (اعم از راه و راه‌آهن) با توجه به موقعیت ممتاز ارتباطی استان در حمل‌ونقل و ترانزیت مسافر و کالا.
- ارتقاء عملکرد شبکه‌های انتقال نفت خام، گاز، فرآورده‌های آن و خطوط و پست‌های انتقال نیرو.
- توسعه جایگاه‌های توزیع، مخازن ذخیره و خطوط انتقال نفت و گاز متناسب با ویژگی ترانزیتی استان و نیازهای مصرف داخلی.
- توسعه کاربری‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان محرک توسعه فعالیت‌های خدماتی، علمی و صنعتی در فرآیند توسعه استان.
- بهره‌گیری از موقعیت ممتاز جغرافیایی استان و نزدیکی آن با منطقه شهری تهران برای افزایش نقش و سهم استان در ساختار اقتصاد ملی.
- ایجاد شرایط، امکانات و بسترهای مناسب قانونی، مدیریتی و زیربنایی لازم برای پذیرش بخشی از فعالیت‌های تولیدی و خدماتی قابل انتقال از مجموعه شهری تهران به استان.
- اصلاح چهره کالبدی شهر قم و تداوم انتقال فعالیت‌های مزاحم، آلاینده و غیر ضروری متناسب با نقش و جایگاه مقدس و بین‌المللی این شهر.
- به‌کارگیری ملاحظات پدافند غیرعامل در توسعه سکونتگاه‌ها و ایمن‌سازی آن‌ها در نواحی مختلف استان به‌ویژه در راستای کاهش اثرات زلزله، سیل و سایر بلایای طبیعی.

۲-۶- شکل‌بندی کلان‌نظام فضایی استان (تصویر چشم‌انداز توسعه استان)

قلمروهای اولویت‌دار استقرار جمعیت

- در نقاط شهری استان بخصوص شهرهای قنات، سلفچگان، جعفریه و نیز نواحی دارای مزیت در شهر قم
- قلمروهای اولویت‌دار توسعه فعالیت (فعالیت‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات و ...)
- در نواحی کوهستانی با اولویت گردشگری طبیعی و تثبیت فعالیت‌های باغداری، دامپروری و خدمات
- در نواحی کوهپایه‌ای با اولویت توسعه بخش خدمات (حمل‌ونقل، ترانزیت، بازرگانی، گردشگری ارتباطی)، بخش صنعت (تولید و صادرات صنعتی و معدنی) بخش کشاورزی جایگزینی کشت‌های موجود با کشت‌های متراکم و گلخانه‌ای
- در نواحی دشتی و کویری با اولویت توسعه گردشگری (مذهبی، فرهنگی) و خدمات آموزش حوزوی، عالی و فرهنگی و بخش صنعت با اولویت تولیدات صنعتی و معدنی با تأکید بر صنایع سنگ، مبلمان، فرش و سوهان و ایجاد و توسعه نیروگاه‌های برق خورشیدی
- قلمروهای نامناسب استقرار جمعیت و فعالیت
- محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های ناشی از قوانین و مقررات (از جمله حرایم رودخانه‌ها، حرایم امنیتی - حفاظتی و ...)
- قلمروهای دارای محدودیت استقرار جمعیت

– استقرار جمعیت در تمامی پهنه‌های دارای ارزش‌های محیط زیستی (مناطق حفاظت شده و مناطق شکار ممنوع) و نیز پهنه‌های در معرض خطرات طبیعی با شدت زیاد (زلزله خیزی، سیل خیزی و خشک سالی) و نواحی کویری

– پهنه‌های منابع طبیعی (مراعات و جنگل‌ها)، حفاظت و پهنه‌های مناسب برای توسعه فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی و گردشگری و نواحی اطراف دریاچه نمک و حوض سلطان

قلمروهای دارای محدودیت توسعه فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی و معدنی

– توسعه فعالیت صنعتی در تمامی پهنه‌های حساس و دارای ارزش‌های محیط زیستی (مناطق حفاظت شده و مناطق شکار ممنوع) و نیز پهنه‌های در معرض خطرات طبیعی با شدت زیاد (زلزله خیزی، سیل خیزی و خشک سالی) و شعاع مناسب از کلان‌شهر قم دارای محدودیت است.

ماده ۳- سند اجرایی آمایش استان قم به قرار زیر است:

۳-۱- تخصص‌ها و اولویت‌های توسعه استان

– بخش خدمات توسعه یافته و در راستای آن توسعه بخش‌های فرهنگی و زیارتی اصلی‌ترین و مهم‌ترین اولویت استان است. بارگاه مطهر حضرت معصومه (س) و مسجد مقدس جمکران به همراه حوزه‌های معتبر علوم دینی، مؤسسات متعدد آموزشی و تحقیقاتی باعث پیدایش ظرفیت‌ها و توانمندی‌های مذهبی و فرهنگی قابل توجهی برای استان شده‌اند.

– در حال حاضر بخش صنعت استان یکی از بخش‌های پیشرو و توانمند در اقتصاد استان است. افزایش قابل توجه سهم بخش مولد صنعت و معدن در تولید ناخالص استان در سال‌های اخیر نشانگر وجود زمینه‌های مساعد توسعه این بخش در استان است. بخش صنعت با توجه به توان‌های صنعت استان در عرصه ملی به عنوان اولویت دوم توسعه محسوب می‌گردد.

– توسعه فعالیت‌ها و افزایش محصولات کشاورزی در سطح ملی و به تبع آن در سطح استانی از اهمیتی استراتژیک برخوردار بوده؛ بنابراین توسعه فعالیت‌های بخش کشاورزی به عنوان اولویت سوم ضمن تمرکز بر شیوه‌ها و الگوی کشت کم‌آب‌بر، بر توسعه کیفی و افزایش سطح تولید همراه خواهد بود.

– استان قم با توجه به موقعیت ترانزیتی و برخورداری از منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان، می‌تواند نقش مهمی در بازرگانی خارجی و همچنین فعالیت‌های عمده فروشی (تهیه و توزیع کالا در سطح مناطق مرکزی کشور) داشته باشد. لزوم توسعه همه جانبه این فعالیت‌ها و هماهنگی آن با سایر فعالیت‌های اقتصادی، اعم از بخش‌های تولیدی و خدماتی استان در تدوین اهداف باید مورد توجه قرار گیرد.

مناطق برنامه‌ریزی استان

گستره کوهستانی (غرب و جنوب استان)

– گردشگری طبیعی (اکوتوریسم متمرکز و اکوتوریسم گسترده).

– کشاورزی (باغداری، دامپروری و کشت گیاهان دارویی).

– گردشگری سلامت.

گستره کوهپایه‌ای (غرب و شمال استان)

- حمل و نقل و ترانزیت و بازرگانی و پیوندهای ملی ارتباطی و مواصلاتی.
 - تولید و صادرات صنعتی و معدنی.
 - خدمات گردشگری ارتباطی.
 - خدمات پشتیبان تولید صنعتی، کشاورزی، گردشگری، بازرگانی و تجاری در مقیاس منطقه‌ای، کشاورزی (زراعت، باغداری، پرورش دام و طیور) در مقیاس منطقه‌ای.
- ### گستره دشتی و کویری (شرق و جنوب شرق استان)
- گردشگری مذهبی، فرهنگی و تاریخی.
 - خدمات آموزش حوزوی و عالی و فرهنگی و مذهبی.
 - تولیدات صنعتی و معدنی با تأکید بر صنایع سنگ، مبلمان، فرش و سوهان در مقیاس ملی.
 - ایجاد و توسعه نیروگاه‌های برق خورشیدی و سایر انرژی‌های تجدیدپذیر.

۲-۳- سیاست‌های سرزمینی توسعه بخش‌ها در استان

کشاورزی

- انجام مستمر اقدامات ترویجی و آموزش بهره‌برداران (در کلیه زیر بخش‌ها) در راستای افزایش بهره‌وری.
- انجام اقدامات اصلاحی در اراضی کشاورزی در جهت افزایش اراضی دارای توان و تبدیل اراضی نامرغوب به مرتع.
- تأمین و بهینه‌سازی مصرف آب کشاورزی، اصلاح روش‌های آبیاری سنتی و استفاده از شیوه‌های مدرن آبیاری.
- اصلاح الگوی کشت و توسعه کشت‌های کم آب‌بر و مقاوم در برابر شوری.
- تأکید بر توسعه باغات، کشت‌های متراکم و گلخانه‌ای.
- زمینه‌سازی برای توسعه کشت گیاهان دارویی.
- حمایت، تقویت و توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی.
- ارتقاء شاخص‌های بهداشتی و سلامت در تولیدات دامی.
- استفاده از شیوه‌های نوین بهره‌برداری کشاورزی و توسعه مهارت‌های حرفه‌ای بهره‌برداران و تولیدکنندگان با اعمال روش‌های نوین مدیریت مزرعه و واحدهای دامداری مبتنی بر افزایش بهره‌وری عوامل و نهادهای تولید.
- ایجاد زمینه‌های لازم برای توسعه پرورش آبزیان (ماهیان زینتی، گوشتی، آرتمیا، تیلاپیا).

صنعت و معدن

- توسعه و حمایت از فعالیت‌های تحقیقاتی در زمینه افزایش بهره‌وری تولیدات صنعتی و معدنی.
- کمک به توسعه صنایع تخصصی استان با تأکید بر صنایع حمل و نقل، صنایع پایین دست پتروشیمی و فولاد، غذایی و دارویی، معدنی، نساجی و پوشاک.

- توسعه صنایع تخصصی استان با تأکید بر صنایع غذایی و دارویی، معدنی، نساجی و قطعات خودرو
 - ارتقاء کیفیت و استانداردسازی محصولات صنعتی استان.
 - توسعه صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی با تأکید بر صنایع بسته‌بندی محصولات با توجه به موقعیت جغرافیایی استان.
 - استفاده از موقعیت و مزیت‌های منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در توسعه صنعتی با استفاده از امکان صادرات مجدد.
 - ارتقاء عملکرد شهرک‌ها و نواحی صنعتی موجود و تکمیل ظرفیت آن‌ها متناسب با توان زیست محیطی نواحی مختلف استان.
 - اعطا و تمدید معافیت‌ها و سایر مشوق‌های لازم برای گسترش صنایع پاک (جدید و موجود).
 - سرمایه‌گذاری و ایجاد زمینه‌های لازم برای توسعه صنایع هوا-فضا با توجه به زمینه‌های موجود در جوار فرودگاه بین‌المللی قم.
 - انجام حمایت‌های لازم برای اصلاح خط تولید و استفاده از فناوری‌های روز در صنایع موجود با توجه به مساله اشتغال و بیمه‌های اجتماعی و جلوگیری از تبعات آن.
 - حفظ هویت صنعت فرش دستباف قم به عنوان یک تولید صنعتی-هنری با توجه به جایگاه آن در بازارهای بین‌المللی.
 - توسعه صنایع دستی و سایر صنایع قابل استقرار در نواحی روستایی در راستای متنوع‌سازی فعالیت‌ها و نگهداشت جمعیت روستایی.
 - توسعه خوشه‌های صنعتی استان در زمینه‌های تخصصی (با تأکید بر خوشه‌های کفش، فرش دستباف و مبلمان).
 - زمینه‌سازی برای ایجاد صنایع معدنی با اولویت منگنز و فرو منگنز و پودرهای معدنی.
 - نوسازی ماشین‌آلات و تجهیزات معادن.
 - توسعه آموزش‌های کاربردی و مهارت‌افزایی مستمر نیروی کار بخش، ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید.
 - انجام اقدامات لازم (آموزشی و سرمایه‌گذاری) برای ارتقاء سطح فناوری در معادن و صنایع فراوری.
 - تکمیل و ارتقا زیرساخت‌های صنعتی، معدنی و تجاری نظیر شهرک‌ها و نواحی صنعتی، پایانه‌های صادراتی، انبارها و سردخانه‌ها، زیرساخت‌های آب و انرژی در شهرک‌ها و استقرار واحدهای صنعتی در شهرک‌ها.
- نظام سکونتگاهی**
- ایجاد شرایط و تسهیلات لازم برای پذیرش و اسکان مهاجران وارد شده به استان در سایر نقاط شهری (غیر از قم).
 - ساماندهی حاشیه نشینی، اصلاح محیط و زیباسازی منظر شهری بر اساس طرح‌های نوین توسعه شهری.

- تقویت و تعمیق فرهنگ اسلام شیعی در طرح‌های توسعه شهری (اعم از ساخت و سازها، بهداشت و نظافت عمومی و توسعه معابر).
- اعمال سیاست‌های تشویقی جهت انتقال واحدهای صنعتی شهر قم به شهرک‌ها و نواحی صنعتی در مراحل اولیه و الزام آن‌ها به انتقال در مراحل بعدی.
- اصلاح چهره کالبدی و تأسیسات خدماتی نقاط روستایی در جهت حفظ حداکثر جمعیت ممکن.
- ضابطه‌مند نمودن ساخت و ساز شهری و روستایی و اعمال ضوابط اصولی معماری و شهرسازی در ساخت و سازها برای مقاوم سازی در برابر سیل و زلزله.
- بهبود الگوی ساخت و ساز مسکن روستایی و مقاوم سازی مسکن و تأسیسات خدمات روستایی.

بازرگانی

- استفاده بهینه از تسهیلات قانونی، فیزیکی و جغرافیایی منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در راستای توسعه صنعتی و بازرگانی استان.
- برنامه ریزی در خصوص انتقال صنوف آلاینده به شهرک‌ها و مناطق تعیین شده.
- تشویق واحدهای صنفی و بازرگانی استان به استفاده بیشتر از فناوری‌های روز.
- تقویت و سازماندهی تشکل‌های صادراتی استان.
- تقویت اتاق‌های بازرگانی و تعاون برای فراهم نمودن زمینه‌های مبادله با کشورهای هدف.
- حمایت‌های مالی و اجرایی از برگزاری نمایشگاه‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی در استان.

گردشگری

- ایجاد تسهیلات و معافیت‌های لازم برای جذب سرمایه گذاری در توسعه زائرسراها در شهر قم و اطراف مسجد جمکران.
- ایجاد تسهیلات و حمایت از مؤسسات گردشگری برای برگزاری تورهای زیارتی داخلی و بین‌المللی.
- گسترش حمل و نقل عمومی بین شهری و داخل شهری برای تسهیل دسترسی زائرین به اماکن زیارتی.
- تشویق سرمایه گذاری برای احداث و ایجاد سایت گردشگری و استراحتگاه‌های موقت.
- برقراری تسهیلات لازم برای حفظ، احیاء و بازسازی بافت‌های تاریخی شهر.
- حمایت از ساخت مراکز پذیرایی و اقامتی در سطح استان.
- حمایت از آژانس‌های مسافرتی جهت برقراری تورهای تفریحی بازدید از کویر، دریاچه نمک و سایر جاذبه‌های گردشگری استان.
- حمایت از ایجاد کارگاه‌ها، نمایشگاه‌ها و بازارچه‌های موقت و دائمی صنایع دستی.

خدمات برتر

- توسعه کاربردهای فناوری اطلاعات و دولت الکترونیک در همه زمینه‌ها.

– توسعه کاربری های فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان محرک توسعه فعالیت های خدماتی، علمی و صنعتی در فرآیند توسعه استان.

– ارتقای سهم فناوری های نوین اداری و اطلاعاتی در دستگاه های دولتی.

– گسترش و تسهیل استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات در مناطق مختلف استان.

– ایجاد، توسعه و بهبود زیرساخت های ارتباطی، مخابراتی و فناوری اطلاعات در سطوح مختلف.

– ارتقای مهارت های نیروی انسانی و استفاده از فناوری های نوین در فعالیت های مختلف اقتصادی.

– استفاده از فناوری اطلاعات و اینترنت برای راهنمایی، مشاوره، ذخیره اسکان و حمل و نقل زائرین.

حمل و نقل

– تعامل و هماهنگی با دستگاه های ملی (مثل وزارت راه و شهرسازی، سازمان راهداری و حمل و نقل، راه

آهن) جهت تأیید و تعیین قم به عنوان گلوگاه ارتباطات جنوب برای تمرکز زدایی ارتباطی از تهران.

– زمینه سازی برای شرکت های حمل و نقل و رانندگان برای استفاده از مسیرهای جایگزین مستقل از تهران.

– ایجاد امکانات و تسهیلات برای احداث و توسعه مجتمع های خدماتی – رفاهی میان جاده ای توسط بخش

خصوصی در محورهای مواصلاتی استان با تأکید بر محور قم – گرمسار.

– ارتقای سطح کیفی خدمات ایستگاه های راه آهن استان.

– ارتقاء سطح خدمات شرکت های حمل و نقل مسافربری و کاربرد فن آوری های جدید در کاهش تلفات.

– تعامل و هماهنگی با استان های تهران، قزوین و سمنان در راستای جهت دهی ناوگان حمل و نقل به استفاده از

مسیرهای جایگزین مستقل از تهران.

اجتماعی و فرهنگی

– برنامه ریزی برای ارتقای شاخص های توسعه انسانی (دست یابی به هدف های توسعه هزاره (M.D.G).

– استفاده از توان های مراکز علمی و فرهنگی استان در ارتقاء سطح فرهنگ و روابط اجتماعی حاکم بر سطح

جامعه با تأکید بر الگوی رفتار اسلامی.

– توسعه فرهنگسراها و حمایت از برگزاری برنامه های مفید و جذاب برای اوقات فراغت جوانان.

– تقویت نیروهای انتظامی و قضایی در راستای افزایش امنیت قضایی و اجتماعی.

– برنامه ریزی برای کاهش ناهنجاری های اجتماعی، بیکاری و فقر.

– فراهم نمودن امکان دستیابی همگانی به آموزش عمومی (تا پایان متوسطه).

– آموزش و توانمندسازی زنان.

– گسترش آموزش های فنی و حرفه ای با توجه به قابلیت ها و ضرورت های استان.

– توسعه آموزش های بهداشتی به منظور ارتقا سطح بهداشت جامعه.

– فراهم سازی امکان دسترسی به خدمات درمانی در شهر و روستا.

– تعمیم پوشش بیمه های اجتماعی، درمانی و حوادث.

- گسترش ورزش‌های همگانی، تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای.
- توسعه امکانات ورزشی و فرهنگی روزآمد و متناسب با نیازهای جمعیت جوان و حمایت از تشکیل گروه‌های ورزشی قهرمانی با هویت استانی و برگزاری مسابقات ملی و استانی.
- زمینه‌سازی برای تشکیل تشکلهای غیردولتی، ارتقاء مهارت‌های حرفه‌ای و بسترسازی مناسب برای حضور فعال‌تر زنان در فرآیند توسعه.
- حمایت و تقویت مؤسسات خیریه و مردم‌نهاد در جهت تسهیل ازدواج جوانان.
- فراهم‌سازی زیرساخت‌های ارتباطی و رسانه‌ای مناسب برای توسعه در عرصه فرهنگ و علوم اسلامی.
- زمینه‌سازی برای ایجاد مرکز گفتگوی ادیان و مذاهب در سطح بین‌المللی.
- زمینه‌سازی برای ایجاد نمایشگاه دائمی کتاب و بازارچه نرم‌افزارهای اسلامی.
- راه‌اندازی شبکه‌های اجتماعی مجازی با هویت اسلامی.
- توسعه زیرساخت‌ها و امکانات تألیف، ترجمه، چاپ و نشر معارف دینی.
- حمایت از صنعت تخصصی چاپ و نشر و توسعه انتشارات در فضای مجازی.
- زمینه‌سازی برای انتشار مجلات دارای اعتبار بین‌المللی در علوم اسلامی.
- ارتقای کمی و کیفی برگزاری مسابقات قرآنی، دینی، ورزشی.
- آماده‌سازی شهر قم برای پذیرش برگزاری کنفرانس‌ها و همایش‌های ملی و بین‌المللی.

محیط زیست

- تقویت ذخایر سفره‌های آب زیرزمینی با استفاده از شیوه‌های علمی و نوین.
- تقویت و توسعه عملیات آبخیزداری.
- اصلاح شبکه‌های آب رسانی شهری و کاهش تلفات در شبکه.
- تبلیغ و ترویج روش‌های صرفه‌جویی در مصرف برای مصرف‌کنندگان خانگی، تجاری، کشاورزی و صنعتی.
- فراهم نمودن بسترهای سرمایه‌گذاری مشترک بخش خصوصی و دولتی در زمینه تأمین و گسترش شبکه توزیع آب شرب.
- حمایت‌های مالی و فنی از مؤسسات و مراکز تحقیقاتی مرتبط با مصرف و توزیع آب.
- تدوین ضوابط و مقررات قانونی و استفاده از آن‌ها برای حفظ کاربری‌های مرتعی، زراعی و باغی.
- مدیریت بهره‌برداری از مراتع بر پایه توان اکولوژیک مراتع.
- جذب مشارکت و ارتقای نقش تشکلهای (اتحادیه‌ها و تعاونی‌های و سازمان‌های غیردولتی) در فرآیند توسعه پایدار.
- اعمال مدیریت جامع در مناطق تحت مدیریت.
- توسعه تشکلهای غیردولتی زیست محیطی از میان جامعه روستایی و عشایری.

- ایجاد نظام مدیریت جامع پسماندهای شهری و صنعتی.
- تدوین برنامه حفاظت و بهره‌برداری پایدار از تنوع زیستی استان.

علم و فناوری

- حمایت از مؤسسات پژوهشی و فرهنگی استان در جهت ارتقاء کیفی آموزش و پژوهش.
- تشویق مراکز تحقیقات اسلامی در جهت استفاده از امکانات فناوری اطلاعات.
- توسعه آموزش‌های مجازی در حوزه‌های علمی و پذیرش طلاب و آموزش آنان از طریق شبکه‌های اینترنتی.
- زمینه‌سازی برای ایجاد نمایشگاه دائمی کتاب و بازارچه نرم‌افزارهای اسلامی.
- ارتقاء سطح دانشکده‌های فنی و مهندسی و توسعه علوم پایه.
- ارتقاء سطح دانشگاه جامع علوم پزشکی.
- توسعه و تجهیز مراکز رشد و پارک‌های علمی و فناوری در ارتباط با مراکز آموزش عالی، مراکز تولیدی و سکونتگاه‌ها.

انرژی

- عملیات کنترل و متعادل‌سازی در شبکه گاز استان با انجام شبکه‌های تغذیه و ایستگاه‌های تقلیل فشار در رینگ استانی.
- بسترسازی و صدور مجوز احداث مجاری عرضه گاز اعم از مایع و CNG.
- حمایت و سرمایه‌گذاری انرژی‌های نو و تجدیدپذیر با تاکید بر ایجاد نیروگاه‌های برق خورشیدی.
- حمایت از سرمایه‌گذاری بخش غیردولتی (خصوصی و تعاونی) در زمینه انرژی‌های تجدیدپذیر و بهینه‌سازی مصرف انرژی.
- استفاده از تکنولوژی LED در سیستم روشنایی معابر.

اقتصاد

- ایجاد زمینه‌های لازم برای افزایش سرمایه‌گذاری‌های مولد در بخش‌های تخصصی استان مثل گردشگری، آموزش، فرهنگی- مذهبی و صنعت و معدن با اولویت فعالیت‌های نوین و دانش پایه.
- تلاش در جهت بومی نمودن سرمایه‌گذاری‌های صنعتی و کاهش خروج ارزش افزوده آن‌ها از استان با توجه به نزدیکی به تهران.
- ترویج به کارگیری فناوری‌های نوین و دانش پایه در بخش‌های تولیدی و خدماتی.

نظام تصمیم‌گیری

- مهار استقرار فعالیت‌های جدید تولیدی و خدماتی غیرضروری در شهر قم و زمینه‌سازی برای انتقال تدریجی فعالیت‌های مشابه موجود در راستای آماده‌سازی این شهر برای پذیرش عملکردهای ملی.
- ایجاد مشوق‌های لازم برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی جهت جذب سرمایه‌گذاری‌های بزرگ متمایل به تهران.

۳-۳- تصویر سازمان فضایی استان در افق توسعه یافتگی

- الگوی استقرار مراکز سکونتگاهی گرایش به سمت کاهش تمرکز شهر قم است.
- در استقرار فعالیت‌ها علاوه بر تلاش در جهت عدم تمرکز فضایی فعالیت‌ها در شهر قم و توزیع آنها در سایر نقاط استان، نظر به شرایط دشوار طبیعی و با توجه به وضعیت و شرایط تأمین آب استان برای استقرار فعالیت‌ها الگوی تمرکز غیرمتمرکز دنبال خواهد شد.
- با توجه به موقعیت ممتاز جغرافیایی و پیوندهای قوی بیرونی استان با مرکز کشور، استان‌های هم‌جوار و سایر مناطق کشور، تقویت این پیوندها و شبکه‌های ارتباطی استان به عنوان عامل اصلی برقراری این پیوندها، در شکل‌گیری سازمان فضایی تعیین‌کننده خواهند بود.
- کلان‌شهر قم با ایفای نقش مرکز خدمات منطقه‌ای و یکی از مراکز اصلی گردشگری مذهبی، فرهنگی، تاریخی و زائرپذیری در سطح ملی و بین‌المللی، همچنان نقش اصلی را در الگوی کلان سازمان فضایی استان ایفا خواهد نمود.
- کریدور توسعه تهران-قم-کاشان شامل شبکه‌های آزادراهی، راه‌های اصلی، راه‌آهن و شبکه‌های سوخت و انرژی که قم را از یکسو با مرکز کشور و از سوی دیگر با بیشتر مناطق جنوب و جنوب شرق کشور پیوند می‌زند، همچنان به عنوان ستون فقرات ساختار فضایی استان در آینده عمل خواهد کرد. محور قم-سلفچگان نیز با ارتقای عملکرد در کنار محور فوق، نقش اصلی را به عنوان محورهای توسعه استان خواهند داشت.
- توسعه و ارتقای عملکرد محورهای قم-گرمسار و قم-ساوه از الزامات سازمان فضایی مطلوب خواهد بود و محور ارتباطی قم-دلیجان نیز با ارتقای عملکرد، به تقویت نقش ارتباطی استان کمک خواهند کرد.
- نقاط مهمی همانند منطقه ویژه، فرودگاه، شهرک‌های صنعتی و پارک علم و فناوری دیگر عناصر تأثیرگذار در الگوی کلان سازمان فضایی هستند.

مناطق مستعد توسعه زیرساخت‌ها

- ارتقای سطح و عملکرد محور قم-جعفریه-ساوه (محور قم-بویین زهرا) تا سطح آزادراه.
- ارتقای محورهای قم-نیزار، و محورهای منتهی به کهک (از جاده قم-کاشان و قم-نیزار) تا سطح راه اصلی
- ارتقای محور قم-قنات و ادامه آن تا سراج، محور قم-کهک، محور سلفچگان-دستجرد و جاده قدیم سلفچگان-ساوه تا سطح راه اصلی.
- ارتقای مسیر فرعی کهک با نواحی شمالی شهرستان کاشان تا سطح راه اصلی برای تقویت پیوندهای بیرونی استان و استفاده بهتر از قابلیت‌های توریستی این ناحیه.
- احداث محورهای ارتباطی جهت ارتباط مناطق گردشگری طبیعی، تاریخی و اتصال آن‌ها به شبکه ارتباطات فعلی و آتی استان.
- حمایت از تکمیل هرچه سریع‌تر فرودگاه بین‌المللی قم و برقراری شبکه پروازی در این فرودگاه

- تکمیل محور ریلی دوخطه جدید تهران-قم تا تقاطع با محور قم-کاشان و تکمیل شبکه کمربندی راه آهن شهر قم.

- احداث خط آهن جدید قم-ساوه در مسیر موازی محور جاده‌ای موجود برای تثبیت نقش ترانزیتی قم و تقویت مسیر مستقیم جنوب کشور به مناطق شمال غربی مستقل از تهران.

- خط آهن سریع‌السیر قم-اصفهان.

- اتصال شهرک‌های صنعتی استان به شبکه ریلی موجود و آتی.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های کشاورزی

- در راستای حفظ سطح فعالیت‌های کشاورزی و اقتصادی نمودن این فعالیت‌ها، توسعه فعالیت‌های متمرکز در زیر بخش‌های مرتبط نظیر احداث واحدهای بزرگ مرغداری با هدف تجمع مرغداری‌های گوشتی و مجتمع‌های گلخانه‌ای با جایگزینی کشاورزی موجود پیشنهاد می‌شود.

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های صنعتی و معدنی

- شهرک‌های صنعتی استان شامل شهرک‌های شکوهیه، محمودآباد، قنات، الغدیر، چاپ و نشر (ICT) و سلفچگان و نواحی صنعتی شامل خورآباد، سیرو، طغرود، دستجرد و نیزار که با توجه به طراحی‌ها و آماده‌سازی‌های انجام شده در این شهرک‌ها، هنوز ظرفیت‌های استفاده نشده فراوانی برای استقرار واحدهای صنعتی جدید وجود دارد.

- در بخش معدن استان علاوه بر دارا بودن معادنی همچون سنگ گچ، سنگ لاشه، نمک آبی دریاچه حوض سلطان، منیزیم سیلویت و هالت دریاچه نمک، منگنز، مارن، آلوویوم، آهک، سولفات سدیم که اکثر این معادن در نیمه غربی استان متمرکز شده‌اند؛ دارای کانسارهایی از جمله خاک صنعتی چشمه شور، خاک صنعتی باغیک، باریتین کندرود، باریتین ملک آباد، فلدسپات چال گنبد، فلدسپات علی آباد، باریت نیزار، مس گلستان، منیزیم مرنجاب، منگنز بیدهند، اپیدوت انجیله، سولفات سدیم علی آباد کورگل، مرمرت گلستان است که شناسایی شده و در آینده در صورت صرفه اقتصادی امکان تبدیل شدن آن‌ها به معدن وجود دارد.

مناطق مستعد توسعه خدمات و بازرگانی

- شهر قم در زمینه خدمات و بخش بازرگانی

- منطقه ویژه اقتصادی سلفچگان در حوزه خدمات بازرگانی

مناطق مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری

- توسعه فعالیت‌های گردشگری مذهبی، فرهنگی در قم (حرم مطهر، مسجد جمکران و...)

- گردشگری تاریخی و مذهبی، طبیعی-کویری در حوض سلطان و دریاچه نمک و مناطق ییلاقی کهک و خلجستان

الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی

– کلان‌شهر قم با توجه به پیش‌بینی‌های انجام شده، در افق طرح جمعیتی تا سقف ۱/۷ میلیون نفر را خواهد داشت.

– شهر قنات با توجه به لزوم پذیرش بخشی از سرریز جمعیتی قم، با نرخ رشدی بیش از مقاطع گذشته امکان رشد جمعیت تا سطح ۲۵ هزار نفر را خواهد داشت. این شهر از نظر خدماتی، حوزه روستایی اطراف خود را پوشش خواهد داد.

– شهر جعفریه علاوه بر آن که در مرکزیت یک ناحیه روستایی نسبتاً پرجمعیت واقع شده، در مسیر قم-ساوه-بوین‌زهرا قرار گرفته که پذیرای جمعیت تا ۲۰ هزار نفر را خواهد داشت.

– شهر کهک با توجه به قابلیت‌های کشاورزی و گردشگری در آینده شاهد رشد بیشتری بوده و جمعیت آن به ۱۵ هزار نفر خواهد رسید، این شهر خدمات محلی حوزه نفوذ خویش را ارائه خواهد نمود.

– شهر سلفچگان با توجه به ظرفیت‌های توسعه منطقه ویژه، یکی از مناطقی است که نقش تحول‌آفرین در استان خواهد داشت. جمعیت این شهر تا افق طرح به حدود ۲۵ هزار نفر خواهد رسید. حوزه نفوذ خدماتی این شهر از حد محلی فراتر رفته و بخش‌هایی از جنوب غربی و غرب استان را در محدوده بخش‌های سلفچگان و خلجستان در بر خواهد گرفت.

– شهر دستجرد در افق طرح در مقیاس کمتر از ۱۰ هزار نفر پیش‌بینی شده است. این شهر خدمات محدودی را در حوزه روستایی اطراف خود ارائه خواهد کرد و از نظر خدماتی در مرحله اول به سلفچگان و در مرحله بعدی به قم وابسته خواهد بود.

– نقاط روستایی استان به عنوان شکل دوم سکونت در استان، بخش کوچکی از جمعیت استان را در خود جای خواهند داد.

الگوی توزیع خدمات اجتماعی در سطح مناطق

– کلان‌شهر قم به لحاظ جایگاه خدماتی علاوه بر مرکزیت سیاسی-اداری استان و مرکزیت خدمات استانی، همچنان مرکزیت خدمات برتر در مقیاس برخی از شهرهای استانهای همجوار خواهد بود.

ماده ۴- برنامه‌های اجرایی آمایش استان قم به قرار زیر است:

نظام سکونتگاهی و توزیع فضایی جمعیت

- برنامه تاب‌آوری و توانمندسازی چند وجهی قلمروها.
- برنامه تعادل بخشی فضایی سکونتگاه‌ها.
- برنامه ساماندهی کالبدی-فضایی سکونتگاه‌های شهری.
- برنامه سیاستگذاری زیرساختی در خصوص سکونتگاه‌های شهری و روستایی.

صنعت و معدن

– برنامه توسعه و گسترش خدمات پشتیبان تولید صنعتی و معدنی.

- برنامه ارتقای بهره‌وری معادن (شناسایی قابلیت‌های معدنی جدید، جذب فناوری‌های نوین و ...)
- برنامه ارتقای بهره‌وری صنایع (مصرف بهینه آب و ...)
- برنامه ایجاد، توسعه، تجهیز و تکمیل زیرساخت‌ها و تسهیلات مرتبط با صنایع.
- برنامه حفاظت و صیانت از محیط زیست و کاهش آلودگی‌های منتج از فعالیت‌های صنعتی و معدنی.

ارتباطات و فناوری اطلاعات

- برنامه توسعه کاربرد ارتباطات و فناوری اطلاعات در بخش‌های مختلف
- برنامه توسعه زیرساخت‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات.

سرمایه اجتماعی

- برنامه توسعه منابع انسانی و توانمندسازی اقشار ضعیف.
- برنامه توسعه مشارکت، تعهد و اعتماد اجتماعی.
- برنامه توسعه و ارتقاء سطح خدمات فرهنگی-اجتماعی.
- برنامه توسعه و ساماندهی اشتغال

بهداشت و درمان

- برنامه توسعه زیرساخت‌های بهداشتی-درمانی.

تربیت بدنی

- برنامه توسعه خدمات و تجهیز فضاهای ورزشی.

آموزش، علم و فناوری

- برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت‌های آموزش دینی.
- برنامه ساماندهی مراکز و موسسات آموزش عالی
- ماموریت‌گرایی (محوری) دانشگاه‌ها با مزیت استانی.
- برنامه توسعه و تجهیز زیرساخت‌های پارک علم و فناوری، ایستگاه‌های تحقیقاتی و مراکز رشد.
- برنامه انطباق فعالیت دانش بنیان با مزیت‌سنجی بخش‌های خدماتی.
- برنامه توسعه و ساماندهی زیرساخت‌های آموزش و پرورش

میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری

- برنامه توسعه و ارتقاء کمی و کیفی زیرساخت‌ها و تاسیسات و خدمات گردشگری.
- برنامه توسعه گردشگری تاریخی، فرهنگی و مذهبی.
- برنامه توسعه گردشگری طبیعی.

- برنامه توسعه گردشگری سلامت.
- برنامه حفظ و احیاء آثار تاریخی
- برنامه حمایت از تولید و صادرات صنایع دستی

حمل و نقل

- برنامه ایجاد و توسعه موسسات و پایانه های حمل و نقل.
- برنامه حمایت از تجاری سازی زیرساخت های حمل و نقل جاده‌ای.
- برنامه حمایت از تجاری سازی زیرساخت های حمل و نقل ریلی.
- برنامه حمایت از تجاری سازی زیرساخت های حمل و نقل هوایی.
- برنامه توسعه حمل و نقل چند وجهی.
- برنامه توسعه خدمات لجستیکی حمل و نقل.

بازرگانی

- برنامه توسعه ، تجهیز و تکمیل زیرساختهای مرتبط با بازرگانی (زیربناهای بازرگانی، قطب ها، کریدورها و...).
- برنامه توسعه و گسترش تجارت مدرن و الکترونیک و فراهم سازی زیرساخت ها و تسهیلات مرتبط.
- برنامه حمایت از تسهیل و توسعه تجارت داخلی و خارجی و تنظیم قوانین و مقررات مورد نیاز.

کشاورزی و امنیت غذایی

- برنامه بهبود بهره‌وری آب و اصلاح الگوی کشت
- برنامه ساماندهی پرورش دام و طیور
- برنامه توسعه کشت گلخانه‌ای.
- برنامه توسعه کشت و فرآوری گیاهان دارویی
- بهینه‌سازی بهره‌برداری تولید و فرآوری آبزیان
- برنامه ذخیره‌سازی نهاده‌های تولیدی (دام و طیور) و محصولات استراتژیک
- برنامه هوشمندسازی و توسعه کشاورزی دانش‌بنیان
- برنامه تولید محصولات ارگانیک و سالم
- برنامه توسعه و توانمندسازی تعاونی‌ها، تشکل‌های و بهره‌برداران کشاورزی
- برنامه مقابله با بیابان‌زایی.

آب

- برنامه ارائه خدمات آب شرب و بهداشتی شهری و روستایی
- برنامه مدیریت تقاضای آب

- برنامه تأمین آب از منابع متعارف و نامتعارف
- برنامه بهسازی و توسعه تأسیسات آب و فاضلاب و بازچرخانی آب
- ارتقاء بهره‌وری آب در بخش‌های مختلف
- ساماندهی و حفاظت از بستر و حریم رودخانه‌ها
- برنامه احیاء قنوات

محیط زیست و منابع طبیعی

- حفاظت و احیاء زیست بوم‌های خشکی
- برنامه پایش و مدیریت کاهش آلاینده‌ها
- برنامه مدیریت و یازیافت پسماند
- برنامه آبخیزداری و آبخوانداری
- برنامه حفاظت خاک

انرژی

- برنامه توسعه انرژی‌های نوین و تجدیدپذیر.
- برنامه افزایش بهره‌وری در تولید، انتقال و توزیع انرژی.
- برنامه بهسازی، نوسازی و نظارت بر شبکه‌های انتقال و توزیع انرژی.

دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل

- برنامه ایجاد، توسعه، تکمیل و تجهیز زیرساخت‌ها، امکانات و تسهیلات مرتبط با مدیریت بحران
- برنامه هدایت، راهبری، شناسایی، پایش، مصون‌سازی و کاهش آسیب‌پذیری زیرساخت‌ها و کانون‌های جمعیت و فعالیت (از طریق رعایت اصول، الزامات و ملاحظات دفاعی، امنیتی و پدافند غیر عامل)

- برنامه جامع پدافند غیر عامل و مدیریت بحران
- برنامه توسعه زیرساخت‌های لازم مدیریت بحران (متناسب با نقش استان در پشتیبانی از استان‌های مجاور در مواقع بحران)

- برنامه خروج تدریجی مراکز خطرزای غیرشهری از نقاط مسکونی
- برنامه اشراف، صیانت، مقابله، تحلیل و بررسی، معماری و مهندسی و هم‌افزایی اطلاعاتی و امنیتی در مسائل و اهداف راهبردی وزارت اطلاعات در محیط امنیت ملی

اقتصاد و سرمایه‌گذاری

- برنامه تسهیل و جذب سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی و جلب مشارکت‌ها.
- برنامه توسعه کارآفرینی.

– برنامه تکمیل زنجیره تولید در بخش‌های تولیدی

مدیریت نهادی

– برنامه توانمندسازی و بهره‌گیری حداکثری از ظرفیت مشارکت مردمی در اداره امور.

– برنامه ایجاد تغییرات نهادی و اصلاح تقویت سیاستگذاری‌های مبتنی بر آمایش سرزمین.

ماده ۵- تمامی دستگاه‌های اجرایی ملی و استانی مکلف به رعایت مفاد این سند می‌باشند.

ماده ۶- کلیه فعالیت‌های تعریف شده در بخش‌های مختلف این سند باید به گونه‌ای باشد که مجموع نیازها و مصارف آبی آن‌ها محدود به سقف آب قابل برنامه‌ریزی استان در چارچوب پانزدهمین مصوبه‌ی شورایی عالی آب در حوضه‌های آبریز درجه ۲- که توسط وزارت نیرو ابلاغ می‌گردد- باشد. وزارت نیرو مکلف است آب قابل برنامه‌ریزی به‌هنگام شده را در دوره‌های زمانی ۵ ساله بازنگری و به تفکیک بخش‌های مختلف مصرف و حوضه‌های آبریز درجه ۲، به استان‌ها ابلاغ نماید.

ماده ۷- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است، گزارش عملکرد سالانه تحقق این سند را در پایان هر سال به دبیرخانه ارسال نموده و دبیرخانه نیز گزارشی از میزان تحقق‌پذیری اسناد آمایش همه استان‌ها را به شورایی عالی ارائه می‌دهد.

ماده ۸- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است تمهیدات لازم به منظور تحقق‌پذیری سند و هم‌چنین مطالعات آمایش استان در سطح استان را فراهم آورد.

ماده ۹- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است به منظور تحقق عملیاتی سند؛ پیوند بین این سند با مطالعات آتی در سطح استان و برنامه‌های بلندمدت، میان مدت و کوتاه مدت از جمله بودجه سنواتی در استان را با تعامل و همکاری سازمان برنامه و بودجه کشور برقرار نماید.

ماده ۱۰- سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان موظف است حداکثر ظرف مدت یکسال، سند آمایش استان را بر اساس سند ملی آمایش سرزمین بازنگری، بروزرسانی و اسناد مربوطه را به دبیرخانه ارسال نماید.